

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՆԱԽԱՍԱՀՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱԼԱՆՍԻ ԿԱՐԻՔԸ
SPECIAL TOPIC: ELECTION/PREDESTINATION AND THE NEED FOR A THEOLOGICAL BALANCE

Ընտրությունը հիանալի վարդապետություն է: Մակայն դա արտոնյալ լինելու կոչ չէ, այլ ուրիշների փրկության համար կապող օղակ, գործիք կամ միջոց լինելու կոչ: Հին Կտակարանում այս տերմինը հիմնականում կիրառվում էր ծառայության համար. Նոր Կտակարանում այն կիրառվում է հիմնականում փրկության համար, որի արդյունքը ծառայությունն է: Աստվածաշունչը երբեք չի հաշտեցնում Աստծո ինքնիշխանության և մարդու ազատ կամքի միջև առկա թվացյալ հակասությունը, այլ հաստատում է այդ երկուսն էլ: Աստվածաշնչյան այս լարվածության լավ օրինակ է Հռոմեացիների 9-րդ գլուխը՝ Աստծո ինքնիշխան ընտրության վերաբերյալ և Հռոմեացիների 10-րդ գլուխը՝ մարդկանց կողմից տրվող անհրաժեշտ պատասխանի վերաբերյալ (տես՝ Հռոմ. 10:11,13):

Աստվածաբանական այս լարվածության գլխավոր կորիզը կարելի է գտնել Եփեսացիների 1:4-ում: Հիսուսը Աստծո ընտյալ մարդն է և բոլորն էլ պոտենցիալ առումով ընտրված են Նրանում (Կառլ Բարթ): Հիսուսն Աստծո «այո»-ն է ընկած մարդկության կարիքի համար (Կառլ Բարթ): Եփեսացիների 1:4 նաև օգնում է խնդիրը հստակեցնելու, հաստատելով, որ նախասահմանության նպատակը երկինքը չէ, այլ սրբությունը (Քրիստոսակերպությունը): Հաճախ մեզ գրավում են ավետարանի օգուտները և անտեսում ենք պատասխանատվությունները: Աստծո կանչը (ընտրությունը) այս ժամանակի, ինչպես նաև հավիտենության համար է:

Վարդապետությունները կապ են հաստատում այլ ճշմարտությունների հետ, որոնք ո՛չ մեկն են և ո՛չ էլ իրարից անկախ (տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ): Գեղեցիկ նմանություն՝ անալոգիա կարող է հանդիսանալ օրինակ մի համաստեղությունն ու մի աստղը: Աստված ներկայացնում է ճշմարտությունը արևելյան՝ ոչ թե արևմտյան ժանրերում: Մենք չպետք է անտեսենք վարդապետական ճշմարտությունների բարբառային (պարադոքսալ) զույգերով պայմանավորված լարվածությունը՝

1. Նախասահմանությունը ի հակադրություն մարդու ազատ կամքի
2. Հավատացյալների վստահությունը ի հակադրությունը հարատևության անհրաժեշտության
3. Սկզբնական՝ բուն մեղքը ի հակադրություն գիտակցաբար կատարված մեղքի
4. Անմեղությունը (կատարելության ձգտումը) ի հակադրություն քիչ մեղանչելուն
5. Սկզբնական անմիջական արդարացումը և սրբացումը ի հակադրություն հետզհետե աճող սրբացման
6. Քրիստոնեական ազատությունը ի հակադրություն Քրիստոնեական պատասխանատվության
7. Աստծո գերազանցությունը ի հակադրություն Նրա ներունակության
8. Անճանաչելի Աստված ի հակադրություն Մուրբ Գրքով ճանաչելի դարձած Աստծո
9. Աստծո ներկայիս Արքայությունը ի հակադրություն ապագայի վախճանի
10. Ապաշխարությունը որպես Աստծո պարզ և ի հակադրություն մարդու կողմից Աստծո ուխտի պատասխանի
11. Հիսուս Աստվածը ի հակադրություն Հիսուս մարդուն
12. Հիսուսը որպես Հորը հավասար մեկը ի հակադրություն Հիսուսը որպես Հորը ենթակա անձի

«Ուխտի» աստվածաբանական հասկացությունը միավորում է Աստծո ինքնիշխանությունը (որը միշտ նախաձեռնողի դերում է և Ինքն է ծրագրում ապագան) մարդու կողմից պարտադիր հանդիսացող առաջին անգամ և ապա հարատևող հավատքի պատասխանի հետ (տես՝ Մարկ. 1:15, Գործք 3:16,19, 20:21, տես ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՈՒԽՏ): Զգուշացե՛ք պարադոքսի միայն մեկ կողմը դիտարկող և մյուս կողմերը անտեսող կամ թերագնահատող տեքստային ապացույցներից: Զգուշացե՛ք միայն ձեր նախընտրելի վարդապետությունը կամ աստվածաբանական համակարգը համոզելուց:

Տիտոս 2:11-ը հավասարակշռության մեջ է պահում ընտրության վերաբերյալ ՆԿ-յան մյուս խոսքերը: Կարծում են, որ աստվածաբանորեն օգտակար կարող է լինել ձեզ ներկայացնելու իմ գրառումները Հռոմ. 8:29-ից և գլուխ 9-ից, ինչպես նաև Եփեսացիների 1-ից:

I. Հռոմեացիների 8:29 – Պողոսը կիրառում է «նախապես իմանալ» (*proginōskō*, «նախորոք իմանալ») բայը երկու անգամ՝ այստեղ և 11:2-ում: Հռոմ. 11:2-ում այն վերաբերում է Իսրայելի հանդեպ Աստծո ուխտի սիրույն դեռևս նախքան ժամանակի գոյությունը: Հիշե՛ք, որ «իմանալ» տերմինը եբրայերենում կապված է մտերմիկ, անձնական փոխհարաբերության հետ, ոչ թե ինչ-որ մեկի վերաբերյալ փաստերի (տես՝ Ծննդ. 4:1, Երեմ. 1:5): Այստեղ այն ներգրավված է հավիտենական իրադարձությունների մի շղթայում (տես՝ Հռոմ. 8:29-30): Այս տերմինը կապվեց նախասահմանության հետ: Սակայն, պետք է ասել, որ Աստծո կանխագիտությունը ընտրության հիմքը չէ, քանի որ, եթե այդպես լիներ, ապա ընտրությունը հիմնված կլիներ մեղավոր մարդկության տված հետագա պատասխանի վրա, որը կլիներ մարդկային գործերը: Այս տերմինը կարելի է նաև գտնել Գործք 26:5, 1 Պետ. 1:2,20 և 2 Պետ. 3:17-ում:

Ա. «կանխավ իմացավ» (*proginōskō*, «նախորոք իմանալ»)

«Կանխավ իմանալ» և «նախասահմանել» տերմինները երկուսն էլ բաղադրյալ են «նախապես» կապով և հետևաբար պետք է թարգմանվեն «նախապես իմանալ», «նախապես նշել, ընտրել»: Նախասահմանության վերաբերյալ սահմանում տվող ՆԿ-յան հատվածները հետևյալն են՝ Հռոմ. 8:28-30, Եփես. 1:13-14 և Հռոմեացիների 9: Այս տեքստերը ակնհայտ կերպով շեշտում են, որ Աստված ինքնիշխան է: Նա է ամեն ինչի վրա կատարելապես վերահսկում: Գոյություն ունի նախագծված աստվածային ծրագիր, որը իրագործվում է ժամանակի մեջ: Սակայն այս ծրագիրը կամայական կամ հատընտիր չէ: Այն հիմնված է ոչ միայն Աստծո ինքնիշխանության կամ կանխագիտության վրա, այլ սիրո, ողորմության և շնորհքի Նրա անփոփոխ բնավորության վրա: Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՀԱՎԻՏԵՆԱԿԱՆ ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ՅԱՀՎԵԻ ԾՐԱԳԻՐԸ:

Մենք պետք է զգույշ լինենք մեր արևմտյան (ամերիկյան) անհատապաշտության կամ մեր ավետարանական նախանձախնդրության հանդեպ, որպեսզի չգունավորենք այս հիանալի ճշմարտությունը: Մենք նաև պետք է զգույշ լինենք Օգոստինոսի և Պելագիոսի կամ Կալվինիզմի և Հայկականության պատմական, աստվածաբանական բախումների պատճառով ծայրահեղությունների մեջ ընկնելուց:

Բ. «Նախասահմանված» (*proorizō*, «նախապես սահմաններ դնել»)

Նախասահմանությունը Աստծո սերը, շնորհքը և ողորմությունը սահմանափակելու նպատակով վարդապետություն չէ, ո՛չ էլ ինչ-որ մեկի ավետարանից զրկելու համար: Դրա նպատակն է հավատացյալներին գորացնելը, նրանց աշխարհայացքը ձևավորելը՝ ձուլելը: Աստված ամբողջ մարդկության կողմից է (տես՝ Հովհ. 1:12, 3:16, 1 Տիմ. 2:4, 2 Պետ. 3:9, 1 Հովհ. 2:2, 4:14): Աստված վերահսկում է ամեն ինչ: Ո՛վ կամ ի՞նչը կարող է մեզ բաժանել Նրանից (տես՝ Հռոմ. 8:31-39): Աստված ամբողջ պատմությունը դիտարկում է որպես ներկա. մարդիկ սահմանափակված են ժամանակով: Մեր հեռատեսությունը և մտավոր կարողությունները սահմանափակ են: Աստծո ինքնիշխանության և մարդու ազատ կամքի մեջ ոչ մի հակասություն չկա: Այն ուխտի ձև է: Սա ճշմարտության ևս մեկ օրինակ է, որը տրված է բարբառային լարվածությամբ: Սուրբգրային վարդապետությունները ներկայացվում են տարբեր տեսանկյուններից: Դրանք հաճախ լինում են պարադոքսային: Ճշմարտությունը թվացյալ հակասական գույգերի միջև հավասարակշռությունն է: Մենք այդ լարվածությունը չպետք է հեռացնենք ընտրելով ճշմարտություններից միայն մեկը: Մենք չպետք է առանձնացնենք որևէ սուրբգրային ճշմարտություն՝ այն առանձին «բաժանմունք», «կուպե» դարձնելով:

Նաև կարևոր է ավելացնել, որ ընտրության նպատակը միայն երկինքը չէ, երբ մենք մեռնենք, այլ հիմա Քրիստոսի պես լինելը (տես՝ Հռոմ. 8:29-30, 2 Կորնթ. 3:18, Գաղ. 4:19, Եփես. 1:4, 2:10, 4:13, 1 Թեսաղ. 3:13, 4:3, 5:23, 2 Թեսաղ. 2:13, Տիտոս 2:14, 1 Պետ. 1:15):

Մենք ընտրվել ենք «սուրբ և անարատ» լինելու: Աստված ընտրում է մեզ փոխելու համար, որպեսզի ուրիշները կարողանան տեսնել փոփոխությունը և հավատքով պատասխանեն Աստծուն՝ Քրիստոսի միջոցով: Նախասահմանությունը անձնական առանձնաշնորհում չէ, այլ ուխտի պարտավորություն: Սա է այս խոսքի կարևորագույն ճշմարտությունը: Սա է Քրիստոնեության նպատակը: Սրբությունը Աստծո կամքն է յուրաքանչյուր հավատացյալի համար: Աստծո ընտրությունը Քրիստոսին նմանվելու համար է (տես՝ Եփես. 1:4), ոչ թե հատուկ դիրք՝ պաշտոն: Աստծո պատկերը, որը մարդուն էր տրվել ստեղծագործության ժամանակ (տես՝ Ծննդ. 1:26, 5:1,3, 9:6) պետք է վերականգնվի:

Գ. «Նրա Որդու պատկերին նմանվելով» - Աստծո վերջնական նպատակը Անկման ժամանակ մարդու կորցրած Աստծո պատկերը վերականգնելն է: Հավատացյալները նախապես կարգված են լինելու Քրիստոսի նման (տես՝ Եփես. 1:4):

II. Հռոմեացիների 9

Ա. Հռոմեացիների 9-րդ գլուխը ՆԿ-ի ամենահզոր հաստատվածներից է Աստծո ինքնիշխանության վերաբերյալ (մյուսը՝ Եփես. 1:3-14), մինչդեռ 10-րդ գլուխը հստակ և անընդմեջ սահմանում է մարդու ազատ կամքը (տես՝ «յուրաքանչյուր որ» Հռոմ. 9:4, «ով որ» 9:11,13, «բոլորը» 9:12 /երկու անգամ/): Պողոսը երբեք չի փորձում հաշտեցնել այս աստվածաբանական լարվածությունը: Դրանք երկուսն էլ ճիշտ են: Աստվածաշնչյան շատ վարդապետություններ ներկայացվում են պարադոքսալ լամ բարբառային գույգերով: Աստվածաբանության շատ համակարգեր տրամաբանական կես-ճշմարտություններ են: Օգոստինոսյանիզմը և Կալվինիզմը ի դեմս կիսապելագիանիզմի և Արմենիանիզմի, ունեն ճշմարտության և սխալների տարրեր: Վարդապետությունների միջև աստվածաշնչյան լարվածությունը նախընտրելի է տեքստային սպացույցով, դոգմատիկ, տրամաբանական, աստվածաբանական համակարգի համար, որը հարկադրում է Աստվածաշունչը կանխամտածված մեկնաբանական ցանցի ներսում:

Բ. Այս նույն ճշմարտությունը (որը գտնվում է Հռոմ. 9:23-ում) սահմանվում է Հռոմ. 8:29-30 և Եփես. 1:4,11-ում: Այս գլուխը ՆԿ-ում Աստծո ինքնիշխանության ամենահզոր արտահայտությունն է: Ոչ մի վիճաբանություն չի կարող լինել այն հարցում, որ Աստված կատարելապես վերահսկում է ստեղծագործությունը և փրկագործությունը: Այս մեծ ճշմարտությունը պետք չէ, որ երբևէ փափկեցվի կամ թերի ներկայացվի: Մակայն, այն պետք է հավասարակշռության մեջ բերել Աստծո ուխտի ընտրության հետ, որը Իր պատկերով մարդ արարածի հետ կապ հաստատելու միջոց է: Անշուշտ ճիշտ է, որ որոշ ՀԿ-յան ուխտեր՝ ինչպես օրինակ Ծննդոց 15, անպայմանական են և կապ չունեն ընդհանրապես մարդու պատասխանի հետ, սակայն այլ ուխտեր պայմանական են՝ կախված մարդու պատասխանից (օրինակ՝ Եղեմի, Նոյի, Մովսեսի, Դավթի ուխտերը): Աստված փրկության ծրագիր ունի Իր ստեղծագործության համար. ոչ մի մարդ չի կարող ազդել այս ծրագրի վրա: Աստված ընտրել է թույլատրելու որոշ անհատների մաս կազմելու Իր ծրագրերի մեջ: Մասնակցության այս հնարավորությունը աստվածաբանական լարվածություն է Աստծո ինքնիշխանության (Հռոմեացիների 9) և մարդու ազատ կամքի (Հռոմեացիների 10) միջև:

Տեղին չէ ընտրել միայն մեկ սուրբգրային շեշտադրություն և անտեսել մյուսը: Վարդապետությունների միջև լարվածություն կա, քանի որ արևելյան ժողովուրդները ներկայացնում են ճշմարտությունը բարբառային կամ խիստ լարված գույգերի միջոցով: Վարդապետությունները պետք է պահեն իրար մեջ կապը: Ճշմարտությունը մի ամբողջ ճշմարտությունների խճանկար է (մոզայկա):

III. Եփեսացիների 1

Ա. Ընտրությունը հրաշալի վարդապետություն է: Մակայն այն խտրականության կոչ չէ, այլ կոչ ուրիշների փրկության համար որպես անոթ, գործիք կամ միջոց լինելու: Հին Կտակարանում այս տերմինը գործածվում էր հիմնականում ծառայության համար. Նոր

Կտակարանում գործածվում է հիմնականում փրկության համար, որի հետևանքը ծառայությունն է: Աստվածաշունչը երբեք էլ չի հաշտեցնում Աստծո ինքնիշխանության և մարդու ազատ կամքի միջև առկա թվացյալ հակասությունը, այլ հաստատում է երկուսն էլ: Մուրբգրային այդպիսի լարվածության մի գեղեցիկ օրինակ կարող է հանդիսանալ Հռոմեացիների 9-րդ գլուխը՝ Աստծո ինքնիշխան ընտրության վերաբերյալ և Հռոմեացիների 10-րդ գլուխը՝ մարդկության կողմից անհրաժեշտաբար տրվող պատասխանի վերաբերյալ (տես՝ Եփես. 10:9,11-13):

Աստվածաբանական այս լարվածության գլխավոր բանալին կարելի է գտնել Եփես. 1:4-ում: Հիսուսը Աստծո ընրյալ մարդն էր և բոլորը պոտենցիալ ընտրյալներ են Նրա մեջ (Կարլ Բարթ / Karl Barth): Հիսուսը Աստծո «այո»-ն է մեղավոր մարդկության կարիքին (Կարլ Բարթ): Եփեսացիների 1:4-ը նաև օգնում է հստակեցնել այս խնդիրը հաստատելով, որ նախասահմանության նպատակը երկինքը չէ, այլ սրբությունը (Քրիստոսակերպությունը): Մեզ հանախ գրավում է ավետարանի օգուտները և անտեսում ենք պատասխանատվությունները: Աստծո կանչը (ընտրությունը) թե՛ ժամանակի և թե՛ հավիտենության համար է:

Վարդապետությունները առնչվում են այլ ճշմարտությունների հետ, որոնք միակը չեն, և նույն թեմայի մեջ են: Գեղեցիկ անալոգիա կարող է հանդիսանալ մի մեծ համաստեղությունը հակադրված մի աստղի հետ: Աստված ճշմարտությունը ներկայացնում է արևելյան, ոչ թե արևմտյան ժանրերում: Մենք չպետք է անտեսենք վարդապետական ճշմարտությունների բարբառային (պարադոքսալ) զույգերի կողմից հարուցված լարվածությունը (Օրինակ՝ Տրանսցենդենտ՝ մշատագո Աստված ի հակադրություն ներունակ Աստծո. Քրիստոնեական ազատությունը ի հակադրություն Քրիստոնեական պատասխանատվության՝ ուխտի զուգրնկերոջ հանդեպ, և այլն):

«Ուխտի» աստվածաբանական հասկացությունը միավորում է Աստծո ինքնիշխանությունը (որը միշտ նախաձեռնողն է և օրակարգը կազմողը) մարդու կողմից պարտադիր սկզբնական և ապա շարունակելի գոյման հավատքով պատասխանի հետ: Չգո՛ւյշ եղեք պարադոքսի միայն մեկ կողմի համար տեքստային ապացույց ներկայացնելուց և մյուս կողմը թերագնահատելուց: Չգո՛ւյշ եղեք միայն ձեր նախընտրելի վարդապետությունը կամ աստվածաբանության համակարգը պաշտպանելուց:

Բ. «Նա ընտրեց մեզ» - Մա անորոշ կատարյալ չեզոք սեռի սահմանական եղանակ է, որը շեշտադրում է ենթակայի վճռական որոշումը՝ ընտրությունը: Այն հատուկ ուշադրություն է սևեռում ժամանակից առաջ Հոր ընտրության վրա: Աստծո ընտրությունը չպետք է հասկանալ իսլամական վճռականության, ո՛չ էլ ուլտրակալվինիստական «Աստված ընտրում է մի քանիսին ի հակադրություն Աստված չի ընտրում մյուսներին» իմաստով, այլ ուխտի՝ պայմանագրի իմաստով: Աստված խոստացավ փրկել մեղավոր մարդկությանը (տես՝ Ծննդ. 3:15): Աստված կանչեց և ընտրեց Աբրահամին՝ ընտրելով ամբողջ մարդկությանը (տես՝ Ծննդ. 12:3, Ելից 19:5-6): Աստված Ինքն է ընտրում յուրաքանչյուր մարդու, ով հավատք է դրսևորում Քրիստոսի հանդեպ: Աստված փրկության հարցում միշտ Ինքն է նախաձեռնողը (տես՝ Հովհ. 6:44, 65): Այս տեքստը և Հռոմ. 8:28-30, 9:1-33 նախասահմանության վարդապետության համար հիմնական ՆԿ-յան տեքստերն են, որոնք շեշտադրվել են Օգոստինոսի և Կալվինի կողմից:

Աստված ընտրել է հավատացյալներին ոչ միայն փրկության (արդարացման) համար, այլ նաև սրբացման (տես՝ Կող. 1:10-12): Մա կարող է վերաբերել՝ (1) Քրիստոսում մեր ունեցած դիրքին (տես՝ 2 Կորնթ. 5:21), (2) Աստծո փափագին՝ Իր որդիների կյանքում Իր բնավորության վերարտադրման համար (տես՝ Եփես. 2:10, Հռոմ. 8:28-29, Գաղ. 4:19): Աստծո կամքն է Իր որդիների համար մի օր թե՛ Երկինքը, և թե՛ այսօր Քրիստոսին նմանվելը:

«Նրա մեջ» խոսքը Եփես. 1:4-ի բանալի հանդիսացող հասկացությունն է: Հոր օրհնությունները, շնորհքը և փրկությունը հոսում են Քրիստոսի միջոցով (տես՝ Հովհ.

14:6): Ուշադրություն դարձրեք այս քերականական կազմության կրկնություններին (տեղի պարագայով) Եփես. 1:3-ում՝ «Քրիստոսի մեջ», Եփես. 1:4-ում՝ «Նրա մեջ», Եփես. 1:7-ում՝ «Նրա մեջ», Եփես. 1:9-ում՝ «Նրա մեջ», Եփես. 1:10-ում՝ «Քրիստոսի մեջ», «Նրա մեջ», Եփես. 1:12-ում՝ «Քրիստոսի մեջ» և Եփես. 1:13-ում՝ «Նրա մեջ» (երկու անգամ): Հիսուսը Աստծո «այո»-ն է մեղավոր մարդկությանը (Կարլ Բարթ): Հիսուսը ընտրյալն է, Ում մեջ բոլորն են պոստենցիալ ընտրյալներ (տես՝ Հովհ. 3:16): Հայր Աստծո բոլոր օրհնությունները հոսում են Քրիստոսի միջոցով:

«Աշխարհի հիմնումից առաջ» արտահայտությունը նաև կիրառվում է Մատթ. 25:34, Հովհ. 17:24, 1 Պետ. 1:19-20 և Հայտն. 13:8-ում: Այն ցույց է տալիս Երրորդության Աստծո փրկության համար գործողությունները նույնիսկ նախքան Ծննդոց 1:1-ը: Մարդիկ սահմանափակ են իրենց ժամանակի զգացողությամբ. մեր համար ամեն ինչ անցյալ է, ներկա կամ ապագա, բայց ո՛չ Աստծո համար:

Նախասահմանության նպատակը սրբությունն է, ոչ թե արտոնությունը: Աստծո կանչը Ադամի մի քանի ընտրյալ երեխաների համար չէր, այլ բոլորի: Այն կանչ է բոլորի համար լինելու այն, ինչ Աստված մտադիր էր մարդկության համար լինելու՝ Իր պես (տես՝ 1 Թեսաղ. 5:23, 2 Թեսաղ. 2:13), Իր պատկերի պես (տես՝ Ծննդ. 1:26-27): Ողբերգություն է նախասահմանությունը սրբության կյանքի փոխարեն աստվածաբանական սկզբունքի վերածելը: Հաճախ մեր նախընտրելի աստվածաբանությունը ավելի բարձր է խոսում, քան սուրբգրային տեքստերը:

«Անարատ» (*amōmos*) կամ «արատներից զուրկ» տերմինը կիրառվում է՝

1. Հիսուսի համար (տես՝ Եբր. 9:14, 1 Պետ. 1:19)
2. Չաքարիայի և Եղիսաբեթի համար (տես՝ Ղուկ. 1:6)
3. Պողոսի համար (տես՝ Փիլ. 3:6)
4. բոլոր ճշմարիտ Քրիստոնյաների համար (տես՝ Փիլ. 2:15, 1 Թեսաղ. 3:13, 5:23):

Աստծո անդրդվելի կամքը յուրաքանչյուր հավատացյալի համար ոչ միայն ապագայում երկինքն է, այլ հիմա Քրիստոսին նմանվելը (տես՝ Հռոմ. 8:29-30, Գաղ. 4:19, 1 Պետ. 1:15): Հավատացյալները պետք է արտացոլեն Աստծո բնավորության գծերը այս մեղավոր աշխարհին՝ ավետարանչության նպատակով: Քերականորեն «սիրո մեջ» արտահայտությունը Տիտոս 2:2-ում կարող էր համապատասխանել Տիտոս 2:4-ի կամ 5-ի հետ, սակայն երբ այս արտահայտությունը գործածվում է Եփեսացիների թղթի այլ հատվածներում, այն մշտապես վերաբերում է Աստծո հանդեպ մարդկային սիրույն (տես՝ Եփես. 3:17, 4:2, 15, 16):

- Գ. Եփես. 1:5-ում «Նա մեզ նախասահմանեց» արտահայտությունը ԱՆՈՐՈՇ ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴԵՐԲԱՅ է: Այս հունարեն տերմինը բաղադրյալ կազմություն ունի՝ «նախքան» (*pro*) և «նշել» (*horizō*) բառերից: Այն վերաբերում է Աստծո կանխորոշված փրկագործության ծրագրին (տես՝ Ղուկ. 22:22, Գործք 2:23, 4:28, 17:31, Հռոմ. 8:29-30): Նախասահմանությունը մի քանի ճշմարտություններից մեկն է, որը կապ ունի մարդկության փրկության հետ: Այն իրար հետ կապված մի շարք աստվածաբանական ճշմարտությունների մաս է կազմում: Այն երբեք էլ նախատեսված չի եղել առանձնացվելու: Աստվածաշնչյան ճշմարտությունը տրվում է լարվածությամբ լի, պարադոքսալ զույգերի շարքերի տեսքով: Հարանվանությունների առաջացումը պատճառ հանդիսացավ շեշտադրելու այս դիալեկտիկ ճշմարտություններից միայն մեկը (նախասահմանությունը հակադրված մարդու ազատ կամքին, հավատացյալի երաշխիքը հակադրված սրբերի հարատևությանը, առաջին մեղքը հակադրված գիտակցված մեղքին, անմեղությունը հակադրված քիչ մեղանչելուն, անմիջապես հոչակված արդարացումը հակադրված հետզհետե ձեռք բերված սրբագործմանը, հավատքը հակադրված գործերի հետ, Քրիստոնեական ազատությունը հակադրված Քրիստոնեական պատասխանատվությանը, գերբնականը հակադրված իրողությանը):

Աստծո ընտրությունը հիմնված չէ մարդու գործերի կանխագիտության վրա, այլ Իր գթառատության (տես՝ Եփես. 1:7, 9, 11): Նա ցանկանում է, որ բոլորը (ոչ թե միայն

յուրահատուկ մարդիկ, ինչպես օրինակ Գնոստիկներն են կամ մերօրյա ուլտրա-կալվինիստները) փրկվեն (տես՝ Եզեկ. 18:21-23,32, Հովհ. 3:16-17, 1 Տիմ. 2:4, 4:10, Տիտոս 2:11, 2 Պետ. 3:9, 1 Հովհ. 2:2, 4:14): Աստծո շնորհքը (Աստծո բնավորությունը) այս հատվածի աստվածաբանական բանալին է (տես՝ Եփես. 1:6ա, 7գ, 9բ), ինչպես որ Աստծո ողորմությունը նախասահմանության վերաբերյալ այլ հատվածների բանալին է, Հռոմեացիների 9-11:

Մեղավոր մարդկության միակ հույսը Աստծո շնորհքն ու ողորմությունն է (տես՝ Եսայի 53:6 և մի քանի այլ ՀԿ-յան տեքստեր, որոնք մեջբերված են Հռոմ. 3:9-18-ում): Այս առաջին աստվածաբանական գլուխները մեկնաբանելիս շատ կարևոր է հասկանալ, որ Պողոսը շեշտադրում է այն բաները, որոնք ընդհանրապես կապ չունեն մարդկային գործերի հետ՝ նախասահմանությունը (Եփեսացիների 1), շնորհքը (Եփեսացիների 2), և փրկագործության Աստծո հավիտենական ծրագիրը (առեղծված՝ խորհուրդ, Եփես. 2:11-3:13): Սա սուտ վարդապետների կողմից մարդու արժանիքների և հպարտության վրա դրած շեշտադրումները հակակշռելու համար էր: